

คำชี้แจงตามหลักเกณฑ์ในการตรวจสอบความจำเป็นในการตราพระราชบัญญัติ (checklist)

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ.

กฎหมายใหม่ แก้ไข/ปรับปรุง ยกเลิก

ส่วนราชการหรือหน่วยงานผู้เสนอ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ.....

๑. วัตถุประสงค์และเป้าหมายของภารกิจ

๑.๑ วัตถุประสงค์และเป้าหมายของภารกิจคืออะไร

เพื่อให้มีกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. โดยกำหนดให้มีแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในศาลฎีกา กำหนดจำนวนองค์คณะผู้พิพากษา วิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง รวมทั้งหลักเกณฑ์และวิธีการอุทธรณ์ และการพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ในคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ให้สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ เพื่อให้การดำเนินคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นไปโดยยุติธรรมและมีประสิทธิภาพ

เพื่อแก้ไขปัญหาหรือข้อบกพร่องใด

เพื่อให้การดำเนินคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นไปโดยยุติธรรมและมีประสิทธิภาพ อันเป็นมาตรการหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตของประเทศ

๑.๒ ความจำเป็นที่ต้องทำภารกิจ

มาตรา ๑๓๐ (๙) และมาตรา ๑๙๕ ของรัฐธรรมนูญ ได้บัญญัติให้มีพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เพื่อกำหนดให้มีแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในศาลฎีกา และรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ประกอบกับมาตรา ๒๖๗ ของรัฐธรรมนูญ บัญญัติให้คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญจัดทำร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญให้แล้วเสร็จภายในสองร้อยสี่สิบวันนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญ

หากไม่ทำภารกิจนั้นจะมีผลประการใด

กรณีย่อมถือว่าเป็นการไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และประเทศจะไม่มีกลไกในการดำเนินคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง รวมทั้งขอบเขตและวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

๑.๓ การดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์มีกี่ทางเลือก มีทางเลือกอะไรบ้าง

แต่ละทางเลือกมีข้อดีข้อเสียอย่างไร

ไม่มีทางเลือกอื่น เนื่องจากรัฐธรรมนูญบัญญัติให้มีกฎหมายนี้

๑.๔ มาตรการที่บรรล่วัตถุประสงค์ของภารกิจคืออะไร

(๑) กำหนดให้มีแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในศาลฎีกา เพื่อทำหน้าที่เป็นศาลในการพิจารณาพิพากษาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่รัฐธรรมนูญกำหนดให้อยู่ในเขตอำนาจของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และเป็นการตัดอำนาจศาลอื่นในการรับพิจารณาพิพากษาคดีดังกล่าว

(๒) กำหนดให้มีองค์คณะผู้พิพากษา ซึ่งประกอบด้วยผู้พิพากษาในศาลฎีกาซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาศาลฎีกาหรือผู้พิพากษาอาวุโสซึ่งเคยดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาศาลฎีกา และได้รับคัดเลือกโดยที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา จำนวน ๙ คน ทั้งในการพิจารณาคดีในชั้นต้นและชั้นอุทธรณ์ โดยเลือกเป็นรายคดี เพื่อป้องกันการแทรกแซงในการพิจารณาคดีขององค์คณะและทำให้การพิจารณาคดีเป็นไปโดยรอบคอบ

(๓) กำหนดเขตอำนาจของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เพื่อให้ศาลสามารถพิจารณาพิพากษาคดีตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด และคดีที่มีความเกี่ยวเนื่องกับคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

(๔) กำหนดให้ใช้ระบบไต่สวนในการพิจารณาคดี เพื่อให้ศาลนำวิธีพิจารณาคดีในระบบกล่าวหาที่มีอยู่ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งและวิธีพิจารณาความอาญาซึ่งเน้นขั้นตอนและกระบวนการในการต่อสู้คดีระหว่างคู่ความมาใช้ในการพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ซึ่งโดยลักษณะแห่งคดีเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับประโยชน์สาธารณะ จึงจำเป็นต้องให้ศาลมีบทบาทในการทำหน้าที่ค้นหาและพิสูจน์ความจริงให้ปรากฏต่อสังคมและประชาชน

(๕) กำหนดให้มีการอุทธรณ์ เพื่อเป็นการประกันสิทธิให้แก่จำเลยในคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ให้สามารถยื่นอุทธรณ์คำพิพากษาของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองได้

(๖) กำหนดการดำเนินคดีอาญาโดยไม่มีตัวผู้ถูกกล่าวหาหรือจำเลย เพื่อให้ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองสามารถดำเนินกระบวนการพิจารณาต่อไปได้แม้ไม่มีตัวผู้ถูกกล่าวหาหรือจำเลย แต่มีได้ตัดสิทธิจำเลยที่จะตั้งทนายความดำเนินการแทนตนหรือที่จะมาศาลเพื่อต่อสู้คดีด้วยตนเองในภายหลัง นอกจากนี้ กำหนดให้มีสิทธิในการรื้อฟื้นคดีขึ้นพิจารณาใหม่หากมีเหตุผลเพียงพอด้วย

(๗) กำหนดวิธีพิจารณาคดีประเภทต่างๆ ที่เป็นคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เพื่อกำหนดรายละเอียดวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองไว้เป็นการเฉพาะตามความเหมาะสมแห่งลักษณะและประเภทคดี เช่น การดำเนินคดีร้องขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินหรือการดำเนินคดีต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช.

(๘) กำหนดบทเฉพาะกาล รองรับคดีที่ยื่นฟ้องไว้ก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ ให้ยังคงใช้วิธีพิจารณาคดีตามกฎหมายที่ใช้บังคับในวันที่ยื่นฟ้องยกเว้นการอุทธรณ์ และรองรับพระราชกฤษฎีกา ระเบียบ และข้อกำหนดที่เกี่ยวกับการดำเนินคดีหรือการพิจารณาพิพากษาคดีที่ออกตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับเดิมที่บังคับอยู่ให้ใช้บังคับต่อไปได้เพียงเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้

๑.๕ ภารกิจนั้นจะแก้ไขปัญหาหรือข้อบกพร่องนั้นได้เพียงใด

มาตรการที่กำหนดขึ้นจะทำให้ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองสามารถดำเนินกระบวนการพิจารณาและพิพากษาคัดสินคดีโดยยุติธรรมและมีประสิทธิภาพ

๑.๖ ผลสัมฤทธิ์ของภารกิจคืออะไร

การพิจารณาและพิพากษาคดีของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีความยุติธรรมและมีประสิทธิภาพ

ตัวชี้วัดความสัมฤทธิ์ของกฎหมายมีอย่างไร

ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองสามารถพิจารณาพิพากษาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรมได้โดยไม่ชักช้า

๑.๗ การทำภารกิจสอดคล้องกับพันธกรณีและความผูกพันตามหนังสือสัญญาที่ประเทศไทยมีต่อรัฐต่างประเทศหรือองค์การระหว่างประเทศใด ในเรื่องใด

(๑) อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ค.ศ. ๒๐๐๓ (United Nations Convention against Corruption , UNCAC) หมวด ๓ การกำหนดให้เป็นความผิดทางอาญาและการบังคับใช้กฎหมาย (ข้อ ๑๕ ถึงข้อ ๔๒) โดยเฉพาะในเรื่องเขตอำนาจศาลตามที่กำหนดไว้ในข้อ ๔๒ แห่งอนุสัญญาดังกล่าว

(๒) กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights, ICCPR) ข้อ ๑๔ สิทธิเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

การดำเนินการดังกล่าวจะเป็นผลดีหรือก่อให้เกิดภาระแก่ประเทศไทยหรือไม่ อย่างไร

มีผลดีต่อประเทศ เนื่องจากทำให้กระบวนการพิจารณาและพิพากษาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีประสิทธิภาพและสามารถอำนวยความสะดวกได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งสอดคล้องกับพันธกรณีตามความตกลงระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเป็นภาคี อันเป็นมาตรฐานสากล

๒. ผู้ทำภารกิจ

๒.๑ เมื่อคำนึงถึงประสิทธิภาพ ต้นทุน และความคล่องตัวแล้ว เหตุใดจึงไม่ควรให้เอกชนทำภารกิจนี้

เนื่องจากเป็นภารกิจที่เกี่ยวข้องกับการอำนวยความสะดวก และการพิจารณาและพิพากษาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองซึ่งบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ จึงเป็นหน้าที่และอำนาจของศาลซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐซึ่งมีความเป็นอิสระโดยตรง

ภารกิจนี้ควรทำร่วมกับเอกชน หรือไม่ อย่างไร

ไม่ควรทำร่วมกับเอกชนเนื่องจากเป็นภารกิจพื้นฐานในการอำนวยความสะดวกที่รัฐต้องดำเนินการเอง เว้นแต่เป็นการเรียกบุคคลหรือเอกชนมาให้ถ้อยคำหรือส่งเอกสารเพื่อเป็นพยานหลักฐานในการพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

๒.๒ เมื่อคำนึงถึงประสิทธิภาพและประโยชน์ที่จะเกิดแก่การให้บริการประชาชน ควรทำภารกิจนี้ร่วมกับหน่วยงานอื่นหรือไม่ เพราะเหตุใด

ไม่ควรทำภารกิจนี้ร่วมกับหน่วยงานอื่น เนื่องจากการอำนวยความสะดวกโดยการพิจารณาตัดสินคดีนั้น ต้องทำโดยองค์กรที่มีความเป็นอิสระไม่ถูกแทรกแซงจากองค์กรอื่น เพื่อเป็นหลักประกันในการตัดสินคดีให้เกิดความยุติธรรม

๒.๓ ภารกิจดังกล่าวหากให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทำ จะได้ประโยชน์แก่ประชาชนมากกว่าหรือไม่

ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ เนื่องจากการพิจารณาพิพากษาคดีนั้นเป็นภารกิจพื้นฐานของรัฐส่วนกลางโดยแท้ มิได้เกี่ยวกับการตอบสนองความต้องการหรือการให้บริการแก่ประชาชนในพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๓. ความจำเป็นในการตรากฎหมาย

๓.๑ การจัดทำภารกิจนั้นมีความสอดคล้องกับเรื่องใด อย่างไร

หน้าที่หลักของหน่วยงานของรัฐ (ตามภารกิจพื้นฐาน (Function)) ในเรื่องการอำนวยความสะดวกยุติธรรมโดยการพิจารณาพิพากษาคดีตัดสินคดี

หน้าที่ของรัฐและแนวนโยบายแห่งรัฐ ในเรื่อง.....

ยุทธศาสตร์ชาติ ในเรื่อง.....

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในเรื่อง.....

แนวทางการปฏิรูปประเทศ ในเรื่อง.....

๓.๒ การทำภารกิจนั้นสามารถใช้มาตรการทางบริหารโดยไม่ต้องออกกฎหมายได้หรือไม่

ไม่อาจใช้มาตรการทางบริหารแต่เพียงอย่างเดียวได้ เพราะมาตรา ๑๓๐ (๙) ของรัฐธรรมนูญ บัญญัติให้การดำเนินการในเรื่องนี้ต้องจัดทำเป็นกฎหมาย

ถ้าใช้มาตรการทางบริหารจะมีอุปสรรคอย่างไร

จะไม่สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ

๓.๓ ในการทำภารกิจนั้น เหตุใดจึงจำเป็นต้องตรากฎหมายในขณะนี้

มาตรา ๑๓๐ (๙) ของรัฐธรรมนูญ บัญญัติให้ตรากฎหมายนี้ขึ้น

๓.๔ การใช้บังคับกฎหมายและระยะเวลาในการใช้บังคับกฎหมาย

(ก) การใช้บังคับกฎหมาย

ต้องใช้บังคับพร้อมกันทุกท้องที่ทั่วประเทศ เนื่องจาก การดำเนินการภายใต้ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ เกี่ยวกับการพิจารณาและพิพากษาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ซึ่งโดยลักษณะของคดีต้องมีวิธีพิจารณาที่เหมือนกันและครอบคลุมพื้นที่ทั่วประเทศ

ทยอยใช้บังคับเป็นท้องที่ ๆ ไป เนื่องจาก.....

ใช้บังคับเพียงบางท้องที่ เนื่องจาก.....

(ข) ระยะเวลาในการใช้บังคับกฎหมาย

ใช้บังคับทันทีที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เนื่องจาก มาตรา ๒๖๗ ของรัฐธรรมนูญ บัญญัติให้คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญต้องจัดทำกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญให้แล้วเสร็จภายในสองร้อยสี่สิบวันนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญ และกรณีดังกล่าวไม่มีความจำเป็นต้องมีการเตรียมความพร้อมในเรื่องใด

- มีการทอระยะเวลาในการบังคับใช้เป็นเวลาเท่าใด เพราะเหตุใด.....
- ควรกำหนดระยะเวลาการสิ้นสุดไว้ด้วยหรือไม่ เพราะเหตุใด.....

๓.๕ เหตุใดจึงไม่สมควรตราเป็นกฎในลักษณะอื่น เช่น ข้อบัญญัติท้องถิ่น

เนื่องจากมาตรา ๑๓๐ (๙) ของรัฐธรรมนูญ บัญญัติให้การดำเนินการในเรื่องนี้ต้องตราเป็นพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ

๓.๖ ลักษณะการใช้บังคับ

- ควบคุม กำกับ/ติดตาม (ข้ามไปข้อ ๓.๘) ส่งเสริม
- ระบบผสม (ทั้งควบคุมและส่งเสริม)

เหตุใดจึงต้องใช้ระบบดังกล่าว

เนื่องจากการพิจารณาและพิพากษาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง มีขึ้นภายหลังจากมีการกล่าวหาว่ามีการกระทำความผิดแล้ว จึงมีลักษณะตรวจสอบการกระทำที่เกิดขึ้น มิได้เป็นการดำเนินการในลักษณะป้องกันการกระทำความผิด

๓.๗ การใช้ระบบอนุญาตในกฎหมาย

- ๓.๗.๑ เพราะเหตุใดจึงกำหนดให้ใช้ระบบอนุญาต หรือใช้ระบบอื่นที่มีผลเป็นการควบคุม
- ไม่มี
- ๓.๗.๒ มีการกำหนดค่าธรรมเนียมการอนุญาตหรือไม่ ถ้ามี มีความจำเป็นอย่างไร มีความคุ้มค่าต่อภาระที่เกิดแก่ประชาชนอย่างไร
- ไม่มี
- ๓.๗.๓ มีหลักเกณฑ์การใช้ดุลพินิจในการอนุมัติอนุญาตหรือไม่ อย่างไร
- ไม่มี
- ๓.๗.๔ มีขั้นตอนและระยะเวลาที่แน่นอนในการอนุญาตหรือไม่
- ไม่มี
- ๓.๗.๕ มีการเปิดโอกาสให้อุทธรณ์การปฏิเสธคำขอ การให้ยื่นคำขอใหม่ หรือไม่
- อย่างไร
- ไม่มี

๓.๘ การใช้ระบบคณะกรรมการในกฎหมาย

- ๓.๘.๑ กฎหมายที่จะตราขึ้นมีการใช้ระบบคณะกรรมการ หรือไม่
- ไม่มี มีเพียงการใช้ระบบองค์คณะผู้พิพากษา

มีความจำเป็นอย่างไร

เนื่องจากเป็นเรื่องที่ต้องการความรอบคอบและเป็นหลักประกันในการพิจารณาตัดสินคดีให้เป็นไปโดยยุติธรรม

๓.๘.๒ คณะกรรมการที่กำหนดขึ้นมีอำนาจซ้ำซ้อนกับคณะกรรมการอื่นหรือไม่

ไม่มี

หากมีความซ้ำซ้อน จะดำเนินการอย่างไรกับคณะกรรมการอื่นนั้น

ไม่มี

๓.๘.๓ องค์ประกอบของคณะกรรมการมีผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือ นายกรัฐมนตรี หรือหัวหน้าส่วนราชการหรือไม่

ไม่มี

เหตุใดจึงต้องกำหนดให้บุคคลดังกล่าวเป็นองค์ประกอบของคณะกรรมการ

ไม่มี

๓.๙ มีกรอบหรือแนวทางการใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่หรือไม่ อย่างไร

การปฏิบัติหน้าที่ของศาลโดยองค์คณะผู้พิพากษามีกรอบหรือแนวทางการใช้ดุลพินิจตามที่มีการกำหนดไว้ในข้อกำหนดของประธานศาลฎีกา

๓.๑๐ ประเภทของโทษที่กำหนด

โทษทางอาญา โทษทางปกครอง ระบบผสม

๓.๑๑ การกำหนดโทษทางอาญาจะทำให้การบังคับใช้กฎหมายสัมฤทธิ์ผล เพราะเหตุใด เป็นมาตรการลงโทษสำหรับผู้ถูกกล่าวหาหรือจำเลยที่หลบหนีในระหว่างได้รับการปล่อยชั่วคราว

๓.๑๒ ความผิดที่กำหนดให้เป็นโทษทางอาญาเป็นความผิดที่มีความร้ายแรงอย่างไร

เนื่องจากการหลบหนีคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองย่อมกระทบต่อการพิจารณาคดีของศาลและทำให้การพิสูจน์ความจริงในคดีที่มีการกล่าวหาล่าช้าออกไป

๔. ความซ้ำซ้อนกับกฎหมายอื่น

๔.๑ การดำเนินการตามภารกิจในเรื่องนี้มีกฎหมายอื่นในเรื่องเดียวกันหรือทำนองเดียวกันหรือไม่

(๑) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ไม่ซ้ำซ้อน เพราะร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองได้บัญญัติให้ยกเลิกกฎหมายนี้แล้ว

(๒) พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. ๒๕๕๙ และพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. ๒๕๕๙ ไม่ซ้ำซ้อน เนื่องจากศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบไม่มีอำนาจรับพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่รัฐธรรมนูญกำหนดให้อยู่ในอำนาจของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองได้

๔.๒ กรณีที่มีกฎหมายขึ้นใหม่ เหตุใดจึงไม่ยกเลิก แก้ไขหรือปรับปรุงกฎหมายในเรื่องเดียวกันหรือทำนองเดียวกันที่มีอยู่

มีการยกเลิกพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

๕. ผลกระทบและความคุ้มค่า

๕.๑ ผู้ซึ่งได้รับผลกระทบจากการบังคับใช้กฎหมาย

หน่วยงานของรัฐทุกหน่วยงาน ประชาชน

- ผู้มีหน้าที่ตามร่างกฎหมายหรือที่จะได้รับผลกระทบจากร่างกฎหมายนั้นโดยตรง
ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เจ้าหน้าที่ของรัฐและประชาชนที่สามารถถูกกล่าวหาและดำเนินคดีในศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง
- ผู้ที่อยู่ในพื้นที่ที่อาจได้รับผลกระทบจากร่างกฎหมาย

๕.๒ ผลกระทบที่เกิดขึ้นแก่บุคคลดังกล่าว

ด้านเศรษฐกิจและสังคม

- เชิงบวก

เมื่อการพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีประสิทธิภาพและเป็นธรรมย่อมทำให้การป้องกันและปราบปรามการทุจริตของประเทศมีประสิทธิภาพและลดการทุจริตลง ซึ่งจะส่งผลดีต่อความน่าเชื่อถือในการลงทุนทางเศรษฐกิจและเป็นปัจจัยสำคัญหนึ่งในการพัฒนาประเทศ

ผู้ได้รับผลกระทบเชิงบวก

หน่วยงานของรัฐทุกหน่วยงาน และประชาชนทุกภาคส่วน

- เชิงลบ

ไม่มี

ผู้ได้รับผลกระทบเชิงลบ

ไม่มี

๕.๓ สิทธิและเสรีภาพของบุคคลในเรื่องใดบ้างที่ต้องถูกจำกัด

สิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย และสิทธิในทรัพย์สิน

การจำกัดนั้นเป็นการจำกัดเท่าที่จำเป็นหรือไม่ อย่างไร

เป็นการจำกัดเพียงเท่าที่จำเป็นเพื่อให้การพิจารณาและพิพากษาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นไปโดยยุติธรรมและมีประสิทธิภาพ

๕.๔ ประโยชน์ที่ประชาชนและสังคมจะได้รับ

๕.๔.๑ ประชาชนจะมีการดำรงชีวิตที่ดีขึ้นเพียงใด และเป็นการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนมากน้อยเพียงใด

เมื่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองสามารถพิจารณาและพิพากษาคดีได้โดยยุติธรรมและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ย่อมเป็นการป้องกันมิให้ผู้ดำรงตำแหน่ง

ทางการเมืองกระทำการทุจริต และปราบปรามผู้กระทำความผิดโดยมีมาตรการทางอาญาและทรัพย์สิน เมื่อการทุจริตลดน้อยลงก็จะส่งผลดีต่อประชาชนและประเทศชาติ

๕.๔.๒ เศรษฐกิจหรือสังคมมีการพัฒนาอย่างยั่งยืนได้เพียงใด

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้กำหนดให้ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองสามารถพิจารณาและพิพากษาคดีได้โดยยุติธรรมและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ย่อมทำให้ประชาชนและสังคมตระหนักถึงการป้องกันและปราบปรามการทุจริตของประเทศ โดยเมื่อการทุจริตลดลงย่อมจะส่งผลดีต่อความน่าเชื่อถือในการลงทุนและเป็นปัจจัยสำคัญหนึ่งในการพัฒนาประเทศ

การประกอบกิจการเป็นไปโดยสะดวกหรือลดต้นทุนของผู้ประกอบการได้มากน้อยเพียงใด

ไม่มี

ยกระดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศได้มากน้อย เพียงใด

ไม่มี

และส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาได้มากน้อยเพียงใด

ไม่มี

๕.๔.๓ เสริมสร้างประสิทธิภาพหรือนวัตกรรมในการปฏิบัติราชการอย่างไร

ไม่มี

สามารถลดงบประมาณแผ่นดินได้มากน้อยเพียงใด

หากการพิจารณาและพิพากษาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นไปโดยยุติธรรมและมีประสิทธิภาพ ย่อมทำให้รัฐสามารถติดตามทรัพย์สินที่มีขึ้นจากการกระทำความผิดที่ได้มีการกล่าวหาในคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองได้

๕.๔.๔ วิธีการและระยะเวลาประเมินผลสัมฤทธิ์ ตลอดจนประโยชน์ที่ประชาชนและสังคมจะได้รับ ได้แก่

เมื่อศาลสามารถพิจารณาและพิพากษาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองได้อย่างยุติธรรมและมีประสิทธิภาพตามที่รัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญกำหนด ย่อมจะทำให้ประชาชนและสังคมตระหนักถึงการป้องกันและปราบปรามการทุจริตมากขึ้น และทำให้รัฐสามารถลดการสูญเสียงบประมาณจากการทุจริตของเจ้าหน้าที่รัฐ

๕.๕ ความยุ่งยากที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการปฏิบัติตามกฎหมาย

ไม่มี เนื่องจากเป็นหน้าที่ของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองต้องปฏิบัติตามกฎหมาย

๕.๖ ความคุ้มค่าของภารกิจเมื่อคำนึงถึงงบประมาณที่ต้องใช้ ภาระหน้าที่ที่เกิดขึ้นกับประชาชนและการที่ประชาชนจะต้องถูกจำกัดสิทธิเสรีภาพเทียบกับประโยชน์ที่ได้รับ

การดำเนินการตามร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้จะทำให้เมื่อศาลสามารถพิจารณาพิพากษาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและทำให้ความจริงปรากฏ รัฐย่อมสามารถติดตามงบประมาณที่สูญเสียจากการทุจริตของเจ้าหน้าที่ของรัฐได้ นอกจากนี้ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ไม่ได้สร้างหรือกำหนดภาระหน้าที่แก่ประชาชน และไม่มีผลกระทบต่อโครงสร้างองค์กรซึ่งจะส่งผลกระทบต่อภาระงบประมาณที่เพิ่มขึ้นเกินความจำเป็น

๖. ความพร้อมของรัฐ

๖.๑ ความพร้อมของรัฐ

(ก) กำลังคนที่คาดว่าจะต้องใช้

เป็นไปตามโครงสร้างองค์กรและกรอบอัตรากำลังของข้าราชการตุลาการในศาลฎีกา

(ข) คุณวุฒิและประสบการณ์ของเจ้าหน้าที่ที่จำเป็นต้องมี

องค์คณะผู้พิพากษาต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด

(ค) งบประมาณที่คาดว่าจะต้องใช้ในระยะห้าปี โดยแยกเป็นงบดำเนินงานและงบลงทุน

งบประมาณปกติของสำนักงานศาลยุติธรรม ในส่วนของศาลฎีกา

๖.๒ ในกรณีที่เป็นร่างกฎหมายที่มีผลต่อการจัดตั้งหน่วยงานหรืออัตรากำลัง มีความเห็นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการกำหนดอัตรากำลังและงบประมาณ หรือไม่ อย่างไร

ไม่มี

๖.๓ วิธีการที่จะให้ผู้อยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายมีความเข้าใจและพร้อมที่จะปฏิบัติตามกฎหมาย

วิธีการสร้างความรับรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนผู้อยู่ภายใต้กฎหมาย

สำนักงานศาลยุติธรรมและสำนักงาน ป.ป.ช. สามารถสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องให้แก่ประชาชนและเจ้าหน้าที่ของรัฐเกี่ยวกับวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

การเข้าถึงข้อมูลของประชาชน

ในระหว่างการดำเนินการยกร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ได้จัดให้มีช่องทางในการเผยแพร่และรับฟังความเห็นจากประชาชนอย่างกว้างขวาง โดยการเผยแพร่ในเว็บไซต์ และการจัดสัมมนารับฟังความคิดเห็นของประชาชนในระดับพื้นที่

๗. หน่วยงานที่รับผิดชอบ

๗.๑ มีหน่วยงานอื่นใดที่ปฏิบัติภารกิจซ้ำซ้อนหรือใกล้เคียงกันหรือไม่ มีข้อเสนอแนะในการดำเนินการกับหน่วยงานนั้นอย่างไร

ไม่มี

๗.๒ มีความเกี่ยวข้องหรือมีผลกระทบต่อการทำงานของหน่วยงานอื่นหรือไม่ อย่างไร

การดำเนินการของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ไม่กระทบต่อศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ เนื่องจากหากเป็นคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองแล้วต้องฟ้องหรือยื่นเรื่องต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเท่านั้น เขตอำนาจของศาลทั้งสองจึงไม่ซ้ำซ้อนกัน

๗.๓ มีการบูรณาการการทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่นหรือไม่ อย่างไร

เนื่องจากการพิจารณาและพิพากษาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองต้องกระทำโดยองค์กรที่มีความเป็นอิสระ และปราศจากการแทรกแซงจากองค์กรอื่น จึงไม่จำเป็นต้องมีการร่วมดำเนินการกับหน่วยงานอื่น

๗.๔ ผู้รักษาการตามกฎหมายได้แก่

ประธานศาลฎีกา

การกำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าวเป็นผู้รักษาการตามกฎหมายเนื่องจาก

เป็นผู้ดำรงตำแหน่งสูงสุดในศาลฎีกา ซึ่งแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นแผนกหนึ่งในศาลฎีกา

๘. วิธีการทำงานและตรวจสอบ

๘.๑ ระบบการทำงานที่กำหนดสอดคล้องกับหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีหรือไม่

เกิดประโยชน์สุขของประชาชน

เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ

มีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ

ไม่มีขั้นตอนการปฏิบัติงานเกินความจำเป็น

มีการปรับปรุงภารกิจของส่วนราชการให้ทันต่อสถานการณ์

ประชาชนได้รับการอำนวยความสะดวกและได้รับการตอบสนองความต้องการ

มีการประเมินผลการปฏิบัติราชการอย่างสม่ำเสมอ

๘.๒ การเปิดเผยการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

๘.๒.๑ ในกฎหมายมีการกำหนดขั้นตอนการดำเนินการของเจ้าหน้าที่ของรัฐในเรื่องใดบ้าง แต่ละขั้นตอนใช้เวลาในการดำเนินการเท่าใด

(๑) เมื่อมีการยื่นฟ้องคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือยื่นอุทธรณ์คดีให้ประธานศาลฎีกาเรียกประชุมใหญ่ศาลฎีกาโดยเร็ว เพื่อเลือกองค์คณะผู้พิพากษา หรือองค์คณะของศาลฎีกาพิจารณาอุทธรณ์ แล้วแต่กรณี

(๒) ให้ศาลดำเนินการสอบสวนพิจารณาไต่สวนพยานหลักฐานต่อเนื่องติดต่อกันไปจนกว่าจะเสร็จการพิจารณา

(๓) ให้ศาลกำหนดวันตรวจพยานหลักฐานโดยให้คู่ความทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่า

๑๔ วัน

(๔) การยื่นบัญชีระบุงบประมาณต่อศาลให้ยื่นก่อนวันพิจารณาตรวจพยานหลักฐาน ไม่น้อยกว่า ๗ วัน

(๕) ให้องค์คณะผู้พิพากษากำหนดวันเริ่มไต่สวนโดยแจ้งให้คู่ความทราบล่วงหน้า ไม่น้อยกว่า ๗ วัน

(๖) ให้องค์คณะผู้พิพากษามีคำพิพากษาและให้อ่านคำพิพากษาในศาลโดยเปิดเผย ภายใน ๗ วันนับแต่วันเสร็จการพิจารณา ถ้ามีเหตุสมควรจะเลื่อนให้เลื่อนได้แต่ไม่เกิน ๑๔ วัน

(๗) การสั่งให้กรรมการ ป.ป.ช. แสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามที่ ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้กำหนดต้องไม่น้อยกว่า ๓๐ วัน แต่ไม่เกิน ๖๐ วัน

(๘) ให้คณะผู้ไต่สวนอิสระดำเนินการไต่สวนและดำเนินการตามที่กำหนด ให้แล้วเสร็จภายใน ๙๐ วันนับแต่วันที่ได้รับแต่งตั้ง เว้นแต่มีเหตุจำเป็นให้ขยายระยะเวลาตามที่เห็นสมควร

(๙) ให้อัยการสูงสุดฟ้องคดีอาญาตามความเห็นของคณะผู้ไต่สวนอิสระภายใน ๖๐ วันที่ นับแต่วันได้รับเรื่อง และอาจขออนุญาตศาลขยายระยะเวลาฟ้องคดีออกไปอีกไม่เกิน ๓๐ วัน นับแต่วันครบกำหนด แต่ทั้งนี้ต้องฟ้องภายในอายุความ

(๑๐) ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ยื่นคำร้องต่อศาลภายในกำหนด ๖๐ วัน นับแต่วันที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ลงมติว่ามีการกระทำนั้น และอาจขออนุญาตศาลขยายระยะเวลายื่นคำร้องออกไปได้อีกไม่เกิน ๓๐ วัน นับแต่วันครบกำหนด

(๑๑) การอุทธรณ์คำพิพากษาของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองให้อุทธรณ์ได้ภายใน ๓๐ วันนับแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษา

(๑๒) การบังคับคดีเอาแก่ทรัพย์สินอื่นของบุคคลซึ่งต้องชำระเงินแทนมูลค่าสิ่งที่ ศาลสั่งริบหรือสั่งให้ตกเป็นของแผ่นดิน ให้กระทำได้ภายใน ๑๐ ปี นับแต่วันที่คำพิพากษาถึงที่สุด

(๑๓) คำร้องของเจ้าของทรัพย์สินที่แท้จริงเพื่อขอคืนทรัพย์สินนั้น ให้ยื่นต่อศาล ภายใน ๑ ปี นับแต่วันที่คำพิพากษาถึงที่สุด

๘.๒.๒ หากมีการใช้ดุลพินิจ การใช้ดุลพินิจสอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาลและหลักนิติธรรม อย่างไร

การใช้ดุลพินิจขององค์คณะผู้พิพากษาต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม โดยปราศจากอคติทั้งปวง

๘.๒.๓ ในการพิจารณาของเจ้าหน้าที่ใช้หลักกระจายอำนาจ หรือมอบอำนาจเพื่อให้ประชาชนได้รับการบริการที่สะดวก รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ อย่างไร ไม่มี

๘.๓ มีระบบการตรวจสอบและคานอำนาจอย่างไรบ้าง

๘.๓.๑ มีระบบการตรวจสอบการปฏิบัติงานภายในหรือไม่ อย่างไร

(๑) เนื่องจากองค์คณะผู้พิพากษาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เป็นผู้พิพากษาในศาลฎีกา จึงเป็นข้าราชการตุลาการที่อยู่ภายในการตรวจสอบตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๔๓

(๒) ผู้พิพากษาในศาลฎีกาที่เป็นองค์คณะนั้น เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐระดับสูงจึงอยู่ภายใต้การตรวจสอบการใช้อำนาจโดยองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญด้วย

๘.๓.๒ มีกระบวนการร้องเรียนจากบุคคลภายนอกหรือไม่ อย่างไร

ไม่มี การฟ้องคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองกระทำได้โดยอัยการสูงสุดและคณะกรรมการ ป.ป.ช. เท่านั้น ถ้าเป็นกรณีบุคคลภายนอกต้องมีการกล่าวหาหรือแจ้งเบาะแสไปยังคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อให้ดำเนินการเสียก่อน

๙. การจัดทำกฎหมายลำดับรอง

- ๙.๑ ได้จัดทำแผนในการจัดทำกฎหมายลำดับรอง กรอบระยะเวลา ตลอดจนกรอบสาระสำคัญของกฎหมายลำดับรองนั้นหรือไม่ ได้ยกร่างกฎหมายลำดับรองในเรื่องใดบ้าง
- ๙.๒ มีกรอบในการตรารอบัญญัติเพื่อป้องกันการขยายอำนาจหน้าที่ของรัฐหรือเพิ่มภาระแก่บุคคลเกินสมควรอย่างไร

มาตรา	กำหนดเวลา
มาตรา ๕๓ ให้มีพระราชกฤษฎีกาเพื่อกำหนดค่าป่วยการค่าพาหนะเดินทาง ค่าเช่าที่พัก และค่าตอบแทนอย่างอื่นของผู้ใต้สวนอิสระ	ประธานศาลฎีกาเสนอเรื่องเพื่อตรา พรฎ. ภายใน ๖๐ วันหลังจากพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญประกาศใช้
มาตรา ๑๑ วรรคห้า ให้ประธานศาลฎีกามีอำนาจออกข้อกำหนดกำหนดเหตุสุดวิสัยหรือเหตุจำเป็นอื่นอันมีอาจกล่าวอ้างได้ทำให้ผู้พิพากษาในองค์คณะผู้พิพากษาไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้	ประธานศาลฎีกากำหนดภายใน ๖๐ วันหลังจากพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญประกาศใช้
มาตรา ๑๘ (๔) ให้ประธานศาลฎีกามีอำนาจออกข้อกำหนดมอบหมายงานให้ผู้พิพากษาซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในศาลฎีกาช่วยเหลือศาลในการดำเนินคดี	ประธานศาลฎีกากำหนดภายใน ๖๐ วันหลังจากพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญประกาศใช้
มาตรา ๑๘ วรรคสอง ให้ประธานศาลฎีกามีอำนาจออกข้อกำหนดกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้พิพากษาซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในศาลฎีกา	ประธานศาลฎีกากำหนดภายใน ๖๐ วันหลังจากพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญประกาศใช้

มาตรา	กำหนดเวลา
มาตรา ๒๐ วรรคสอง ให้ประธานศาลฎีกามีอำนาจออกข้อกำหนดกำหนดสาระสำคัญที่ต้องอยู่ในความเห็นในการวินิจฉัยคดีของผู้พิพากษาที่เป็นองค์คณะ	ประธานศาลฎีกา กำหนดภายใน ๖๐ วัน หลังจากพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญ ประกาศใช้
มาตรา ๒๘ วรรคสอง ให้ประธานศาลฎีกามีอำนาจออกข้อกำหนดเกี่ยวกับการดำเนินการในการรื้อฟื้นคดีขึ้นพิจารณาใหม่	ประธานศาลฎีกา กำหนดภายใน ๖๐ วัน หลังจากพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญ ประกาศใช้
มาตรา ๔๖ วรรคหนึ่ง ให้ประธานศาลฎีกามีอำนาจออกข้อกำหนดเกี่ยวกับวิธีการเปิดเผยคำร้องขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน	ประธานศาลฎีกา ภายใน ๖๐ วันหลังจาก พระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญ ประกาศใช้
มาตรา ๑๑ วรรคเจ็ด ให้คณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรมมีอำนาจออกระเบียบว่าด้วยเบี้ยประชุม ค่าตอบแทน สำหรับผู้พิพากษาซึ่งร่วมประชุมใหญ่ องค์คณะผู้พิพากษาที่ได้รับเลือกในการประชุมใหญ่ และบุคคลที่องค์คณะผู้พิพากษามอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่	คณะกรรมการบริหาร ศาลยุติธรรมกำหนด ภายใน ๖๐ วันหลังจาก พระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญ ประกาศใช้
มาตรา ๓๗ ให้คณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรมมีอำนาจออกระเบียบว่าด้วยสิทธิได้รับค่าป่วยการ ค่าพาหนะเดินทาง ค่าเช่าที่พัก และค่าใช้จ่ายอื่นสำหรับพยานที่ศาลเรียก บุคคลตามมาตรา ๖ และผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญที่ศาลขอให้มาให้ความเห็น	คณะกรรมการบริหาร ศาลยุติธรรมกำหนด ภายใน ๖๐ วันหลังจาก พระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญ ประกาศใช้

๑๐. การรับฟังความคิดเห็น

 มีการรับฟังความคิดเห็น

 ไม่ได้รับฟังความคิดเห็น

รายละเอียดของการรับฟังความคิดเห็นปรากฏตามเอกสารสรุปผลการรับฟังความคิดเห็น

ขอรับรองว่าการเสนอร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ได้ดำเนินการตาม
แนวทางการรับฟังความคิดเห็นประกอบการจัดทำร่างกฎหมายและการวิเคราะห์ผลกระทบ
ที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายตามมาตรา ๗๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
พุทธศักราช ๒๕๖๐

(นายมีชัย ฤชุพันธุ์)
ประธานกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
พฤษภาคม ๒๕๖๐

ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
โทร. ๐ ๒๒๔๔ ๑๘๗๖ (นายนาถะฯ)
โทรสาร ๐ ๒๒๔๔ ๑๖๖๒